

Mediacja jest jedną z alternatywnych metod rozwiązywania sporów (ADR) w Portugalii obok postępowania polubownego (*arbitragem*) i postępowania w sądach ds. drobnych roszczeń (sądach pokoju – *juílgados de paz*). W ustawie nr 29/2013 z dnia 19 kwietnia 2013 r. („ustawa o mediacji”) wprowadzono krajowe ramy mediacji jako jednej z metod ADR. Ustawa określa ogólne zasady mające zastosowanie do mediacji w Portugalii – niezależnie od charakteru sporu będącego przedmiotem mediacji – oraz przepisy dotyczące mediacji w sprawach cywilnych i handlowych, mediatorów i mediacji publicznej. Ustawa o mediacji zawiera następujące definicje:

„mediacja” jest rodzajem alternatywnego rozstrzygnięcia sporów przez podmioty publiczne lub prywatne, za pomocą której co najmniej dwie strony sporu starają się dobrowolnie osiągnąć porozumienie z pomocą mediatora;

„mediator” jest bezstronną i niezależną osobą trzecią, która nie jest uprawniona do narzucania sposobu postępowania stronom korzystającym z mediacji, pomagającą im w osiągnięciu ostatecznego porozumienia w spornej sprawie.

Charakter mediacji i ugoda uzyskana w drodze mediacji

Korzystanie z mediacji jest całkowicie **dobrowolne**. Postępowanie mediacyjne jest **poufne**. Od zasady poufności można odstąpić wyłącznie ze względu na porządek publiczny – w szczególności w celu ochrony dobra dziecka – lub gdy w grę wchodzi integralność fizyczna lub psychiczna danej osoby, lub gdy jest to konieczne do zastosowania lub wyegzekwowania ugody uzyskanej w drodze mediacji, i tylko w zakresie, w jakim jest to konieczne w praktyce do ochrony zainteresowanych stron. Treść posiedzeń mediacyjnych **nie może być wykorzystana jako dowód** przed sądem.

Ugoda uzyskana w drodze mediacji **podlega wykonaniu**, pod warunkiem że:

dotyczy sporu, który może być przedmiotem mediacji, a prawo nie wymaga zatwierdzenia ugody przez sąd;

strony mają zdolność zawarcia takiej ugody;

uzyskano ją w drodze mediacji prowadzonej na warunkach określonych w ustawie;

jej treść nie narusza porządku publicznego;

uzyskano ją przy udziale mediatora wpisanego do wykazu mediatorów prowadzonego przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Wykaz ten można znaleźć [tutaj](#).

Ugoda mediacyjna uzyskana w drodze mediacji w innym państwie członkowskim UE, która jest zgodna z lit. a) i d) powyżej, podlega wykonaniu, jeżeli jest również wykonalna w ramach systemu prawnego tego państwa.

Dziedziny, w których mediacja jest dopuszczalna i najczęściej stosowana

Mediacja jest dopuszczalna w sprawach cywilnych, handlowych, rodzinnych, z zakresu prawa pracy i w sprawach karnych. W tych trzech ostatnich obszarach funkcjonuje system mediacji publicznej, w ramach którego każdy obszar podlega odrębnym przepisom szczegółowym.

Przy sądach pokoju (*juílgados de paz*) działa służba mediacyjna, która jest uprawniona do prowadzenia mediacji we wszelkich sporach, które mogą być przedmiotem mediacji, nawet jeżeli nie podlegają one jurysdykcji sądów pokoju.

Status mediatorów

Ustawa o mediacji zawiera odrębny rozdział określający prawa i obowiązki mediatorów (art. 23–29). Ponadto mediatorzy muszą działać zgodnie z [Europejskim kodeksem postępowania dla mediatorów](#).

Nie istnieje organ publiczny odpowiedzialny za szkolenie mediatorów. Są oni szkoleni przez podmioty prywatne certyfikowane przez Dyрекcję Generalną ds. Polityki Wymiaru Sprawiedliwości (Direção-Geral da Política de Justiça) na mocy zarządzenia (*Portaria*) nr 345/2013 z dnia 27 listopada 2013 r.

Koszty mediacji

Za korzystanie z **publicznej usługi mediacji rodzinnej** od każdej ze stron postępowania pobiera się opłatę w wysokości 50 euro, z wyjątkiem następujących sytuacji:

jeżeli stronie przyznano pomoc prawną;

jeżeli sprawa została przekazana do mediacji decyzją organu sądowego zgodnie z art. 24 ram prawnych postępowania w sprawie opieki nad dzieckiem (Regime Geral do Processo Tutelar Cível);

jeżeli na wniosek stron lub za ich zgodą zostały one skierowane do mediacji decyzją organu sądowego lub przez komisję ds. ochrony dzieci i młodzieży (*comissão de proteção de crianças e jovens*) w ramach toczącego się postępowania w sprawie z zakresu ochrony dziecka.

Korzystanie z **publicznych usług mediacji w sprawach karnych** jest bezpłatne.

Za korzystanie z **publicznej usługi mediacji w sprawie z zakresu prawa pracy** każda strona postępowania musi uiścić opłatę w wysokości 50 euro, chyba że stronie przyznano pomoc prawną.

Poza opłatami za korzystanie z publicznych usług mediacji **mediatorzy zarejestrowani w celu świadczenia tychże usług również pobierają za nie opłaty**. Są to opłaty stałe, ale zależą od tego, czy osiągnięto porozumienie i jakie środki zostały zastosowane w celu osiągnięcia porozumienia.

W przypadku **mediacji przy sądach pokoju (*juílgados de paz*)** po osiągnięciu porozumienia każda ze stron ponosi koszty w wysokości 25 euro.

Koszty mediacji prywatnej określa mediator wybrany przez strony.

Inne przydatne informacje

Organem rządowym odpowiedzialnym za regulację mediacji publicznej jest Dyrekcja Generalna ds. Polityki Wymiaru Sprawiedliwości (DGPJ), działająca za pośrednictwem swojego Biura ds. Pozasądowego Rozstrzygnięcia Sporów (Gabinete de Resolução Alternativa de Litígios – GRAL).

[Dyrekcja Generalna ds. Polityki w dziedzinie Wymiaru Sprawiedliwości](#) DGPJ nie udziela informacji na temat tego, w jaki sposób znaleźć mediatora, ale prowadzi [wykazy mediatorów świadczących publiczne usługi mediacji](#). Zgodnie z przepisami dotyczącymi mediacji publicznej po podjęciu decyzji o przystąpieniu do mediacji mediator zostaje przydzielony automatycznie.

Ostatnia aktualizacja: 25/01/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.